

שייכות וגבורה אזרחית

קהילה שמחזיקה יחד בתקופה מאתגרת – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 6 הטקסט: ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד
- 7 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 8 חלק ב' – צלילה
- 10 חלק ג' – מעמקים
- 13 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 14 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 2 דף האסטרטגיות
- 3 מפת הצלילה
- 4 סימניות לגזירה
- 5 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדת?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטעון

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט ☐

קראתי את כל הטקסט עד הסוף ☐

סימנתי מילה שלא הבנתי ☐

קראתי שוב את מה שלא היה ברור ☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים
ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: כתבה מקומית

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
סוציולוגים	חוקרים של חברה וקבוצות אנשים	
הון חברתי	רשת הקשרים והאמון שבין אנשים	
התאוששות	חזרה לתפקוד אחרי משבר	
משאבים חומריים	כסף, ציוד ואמצעים גשמיים	
חוסן	יכולת לעמוד בקושי ולהתאושש ממנו	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

שייכות וגבורה אזרחית
חט"ע 📖

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

שייכות וגבורה אזרחית
חט"ע 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

שייכות וגבורה אזרחית
חט"ע 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

חוקרים של חברה וקבוצות אנשים	סוציולוגים
רשת הקשרים והאמון שבין אנשים	הון חברתי
חזרה לתפקוד אחרי משבר	התאוששות
כסף, ציוד ואמצעים גשמיים	משאבים חומריים
יכולת לעמוד בקושי ולהתאושש ממנו	חוסן
הסקת מסקנה	משמעות הדבר היא ש...
שלילה ותיקון – הצגת הטענה המרכזית	לא מעשה אחד גדול, אלא...
שלילת הסבר חלופי וחיזוק הטענה	גם כשהמשאבים החומריים זהים

הטקסט · כתבה מקומית

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

לפני הקריאה

סוג הטקסט: כתבה מקומית. האם לדעתכם שיחה עם שכן בודד יכולה להשפיע על חוסן של קהילה שלמה? נמקו בקצרה.

הניחוש שלי:

מילון קטן

סוציולוגים

חוקרים של חברה וקבוצות אנשים

הון חברתי

רשת הקשרים והאמון שבין אנשים

התאוששות

חזרה לתפקוד אחרי משבר

משאבים חומריים

כסף, ציוד ואמצעים גשמיים

חוסן

יכולת לעמוד בקושי ולהתאושש ממנו

הערות שלי

1 כשהתקופה הפכה מתוחה ובתי הספר עברו ללמידה מהבית, החליטו כמה בני נוער מרחוב הרימונים לא לחכות שמישהו יבקש. הם תלו פתק בכל כניסה: "צריכים משהו? תתקשרו אלינו." ומתחת – שלושה מספרים.

2 כבר ביום הראשון הגיעו שתיים-עשרה בקשות: תרופות מבית המרקחת, לחם, וגם בקשה אחת שהפתיעה אותם – "מישהו שפשוט ידבר איתי קצת". הבקשה הגיעה מאדון אליהו, בן תשעים, שגר לבד בקומה הרביעית.

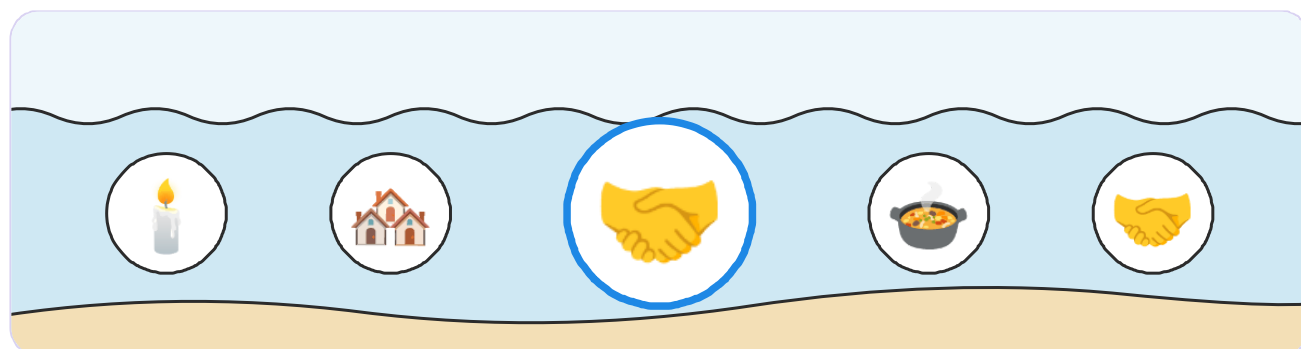
3 "חשבנו שנחלק משלוחים", מספרת יעל, אחת היוזמות. "גילינו שהדבר הכי חשוב הוא שאנשים ירגישו שרואים אותם." מאז, כל ערב מישהו מהחבורה מתקשר לאדון אליהו. הוא מספר להם סיפורים על השכונה לפני שבעים שנה.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

4 אין להם מדים ואין להם מדליות. כשתשאלו אותם אם הם גיבורים, הם יצחקו. אבל אולי כך בדיוק נראית גבורה אזרחית: לא מעשה אחד גדול, אלא הרבה מעשים קטנים, כל יום, של אנשים שבחרו לשים לב.

5 סוציולוגים מכנים זאת 'הון חברתי' – רשת הקשרים והאמון שבין אנשים. מחקרים מצאו כי בקהילות שבהן ההון החברתי גבוה, ההתאוששות ממשברים מהירה יותר, גם כשהמשאבים החומריים זהים. משמעות הדבר היא ששיחת טלפון לשכן איננה רק מעשה של חסד; היא השקעה בחוסן של הקהילה כולה.

פסקת הרחבה – חט"ע

שם: _____

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

חלק א' - שחייה על פני השטח

נאחר בטקסט מידע מושגים ונתונים.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה תלו בני הנוער בכניסות?

א פתק עם מספרי טלפון

ג תמונה

ב מודעת מכירה

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

איזו בקשה הפתיעה אותם?

א לחם

ג תרופות

ב מישוהו שפשוט ידבר

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

לפי הכתבה, מהי גבורה אזרחית?

א מעשה אחד גדול ומפורסם

ג לקבל מדליה

ב הרבה מעשים קטנים של שימת לב

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון X
לפי המחקרים, קהילות עם הון חברתי גבוה מתאוששות מהר יותר גם כשהמשאבים החומריים זהים.	☐	☐
הכותב/ת טוען/ת ששיחת טלפון לשכן היא רק מעשה של חסד.	☐	☐
הון חברתי מוגדר בטקסט כרשת הקשרים והאמון שבין אנשים.	☐	☐
הבקשה המפתיעה הגיעה מיעל, אחת היוזמות.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

תרומה

השקעה

מהירה

אמון

מחסן מילים:

1. הון חברתי הוא רשת הקשרים וה_____ שבין אנשים.

2. בקהילות עם הון חברתי גבוה, ההתאוששות ממשברים _____ יותר.

3. שיחת טלפון לשכן היא _____ בחוסן של הקהילה כולה.

שאלות לפי עומק • חט"ע

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

(המשך)

שם: _____

חלק ב' - צלילה

ננתח את מבנה הטיעון, את הקשרים הלוגיים ואת תפקידי החלקים.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שבו הכתבה עוברת מהסיפור הפרטי אל הכללה.
- סמנו בירוק את הביסוס המחקרי, ובכחול את המסקנה הנגזרת ממנו.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיינו לפי תפקיד בטקסט (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	סיפור מקרה	ביסוס מחקרי	מסקנה
שתיים-עשרה בקשות ביום הראשון	☐	☐	☐
התאוששות מהירה בקהילות עם הון חברתי	☐	☐	☐
שיחת טלפון היא השקעה בחוסן	☐	☐	☐
אדון אליהו בן התשעים	☐	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין הביטוי לתפקידו הלוגי בטקסט

א. שלילת הסבר חלופי וחזוק הטענה

1. משמעות הדבר היא ש...

ב. הסקת מסקנה

2. לא מעשה אחד גדול, אלא...

ג. מעבר מסיפור פרטי למושג מופשט

3. גם כשהמשאבים החומריים זהים

ד. שלילה ותיקון - הצגת הטענה המרכזית

4. סוציולוגים מכנים זאת...

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

9

מהו המבנה של הכתבה?

- א. פתיחה בסיפור מקרה ← פירוט ← ציטוט ← הכללה
- ב. שאלות ותשובות
- ג. רשימת הוראות

שאלות לפי עומק • חט"ע

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

(המשך)

שם: _____

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

10

מה תפקיד הציטוט של יעל?

א. מוסיף קול אישי ואמינות ומבטא את התובנה המרכזית

ב. מספק נתון מספרי

ג. מציג עמדה מנוגדת

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

11

"משמעות הדבר היא ש..." – איזה קשר לוגי?

א. מסקנה

ב. ניגוד

ג. ויתור

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

12

מהי מטרת פסקת ההרחבה על ההון החברתי ביחס לכתבה כולה? הסבירו כיצד היא משנה את משמעות הסיפור על אדון אליהו.

מבנה ומטרה

צלילה • בין השורות

13

הכתבה בנויה מהפרטי אל הכללי. הציגו שני אמצעים לשוניים או מבניים המסייעים למעבר זה, והסבירו את תרומתם לשכנוע הקורא/ת.

שאלות לפי עומק • חט"ע

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

(המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

14

השלימו טבלת טיעון על סמך הכתבה ופסקת ההרחבה.

טענה	נימוק	דוגמה מהטקסט

חלק ג' - מעמקים

נגבש עמדה אישית מנומקת ונחבר אותה לעולם שלכם.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

15

איזו עמדה הייתם מציגים בישיבה? בססו אותה על מושג ההון החברתי ועל הכתבה.

מקרה לבחינה: סלים או שיחות?

מאיה, בת 17, חברה בוועד הנוער ביישוב. הוועד קיבל תקציב קטן ליוזמה אחת: חלוקת סלי מזון או רשת שיחות קבועה לקשישים. חלק מהחברים טוענים שרק עזרה חומרית באמת נחשבת.

שאלות לפי עומק · חט"ע

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

(המשך)

שם: _____

כתיבה ונימוק

המעמקים · מעבר לשורות

16

כתבו מאמר דעה: 'האם ראוי לחייב בני נוער בשעות התנדבות?' – שלבו את מושג ההון החברתי ואת הסיפור מרחוב הרימונים.

כלי חוסן

המעמקים · מעבר לשורות

17

כתבו רפלקציה על תקופה מאתגרת שחוויתם לפי מעש"ה: מה קרה, מה אני מרגיש/ה עכשיו, מה אני שואל/ת את עצמי, ומה ההכוונה שלי להמשך. סיימו במשפט: אילו קשרים (הון חברתי) עזרו לי?

שיח בכיתה

המעמקים · מעבר לשורות

18

מעגל שיח

- מי בקהילה שלכם 'שם לב' לאחרים?
- מה גורם לכם להרגיש שייכים למקום?
- האם מעשה קטן יכול להיות גבורה? מתי?

שאלות לפי עומק · חט"ע

ברחוב הרימונים, אף אחד לא נשאר לבד

(המשך)

שם: _____

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

19

שרטטו מפת רשת של ההון החברתי ברחוב הרימונים: מי מחובר למי, ומה עובר בכל קשר.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להגדיר הון חברתי ולהדגים אותו מהטקסט.
			אני מזהה את המעבר מסיפור מקרה לביסוס מחקרי ולמסקנה.
			אני יכול/ה לבנות טיעון מנומק עם טענה, נימוק ודוגמה.

כרטיס יציאה

שייכות וגבורה אזרחית • חט"ע

שם:

כיתה:

תאריך:

1. הגדרה של הון חברתי במשפט אחד:

2. מילת קישור אחת מהטקסט ותפקידה:

3. קשר אחד בחיי שמחזק את החוסן שלי:

כמה נהייתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

שאלה	תשובה
1	א. פתק עם מספרי טלפון
2	ב. מישהו שפשוט ידבר
3	ב. הרבה מעשים קטנים של שימת לב
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
7	שתיים-עשרה בקשות ביום הראשון – סיפור מקרה; התאוששות מהירה בקהילות עם הון חברתי – סיפור מקרה ביסוס מחקר; שיחת טלפון היא השקעה בחוסן – מסקנה; אדון אליהו בן התשעים – סיפור מקרה
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
9	א. פתיחה בסיפור מקרה – פירוט – ציטוט – הכללה
10	א. מוסיף קול אישי ואמינות ומבטא את התובנה המרכזית
11	א. מסקנה

יצרה: רוית ראש בן ישי

קוראים את העולם שלנו • שייכות וגבורה אזרחית • חוברת תלמיד לחט"ע

